

Polanski log, oaza sredi prekmurske ravnice

IZVLEČEK

Polanski log velja za edinstvenega. V njem se skriva bogata naravna dediščina. Tukaj so zatočišča številnih ogroženih rastlinskih in živalskih vrst z Rdečega seznama. Med njimi je še posebej pomembna bela štorclja (*Ciconia ciconia*), ki velja za simbol obpanonskih pokrajin. Log je obdan z močvirskimi in nižinskimi ekstenzivnimi travniki, ki so idealno prehranjevalno območje štorcelj. Nižinski ekstenzivni travniki so tudi pomembna rastišča ogrožene močvirske logarice ali rdečega zvončka, kakor mu pravijo domačini. Ob vsem tem velja Polanski log za največji sestoj črne jelše v srednji Evropi.

Ključne besede: tipi prsti, bela štorclja, Polanski log, črna jelša, gozdne združbe, Prekmurje, Slovenija.

ABSTRACT

The Polanski log forest is considered as unique. Rich natural heritage can be discovered there. Shelters for numerous endangered plant and animal species from the Red list can be found here. Among others, special attention is drawn to the white stork (*Ciconia ciconia*), which stands for the symbol of Pannonian landmarks. The Polanski log forest is surrounded by marsh and lowland extensive meadows, which present an ideal nourishment area of storks. Furthermore, lowland extensive meadows present important natural sites of marsh tulip or red snowdrop, as named by the local people. By all this, the Polanski log forest stands for the largest association of black alder in Central Europe.

Key words: soil types, white stork, Polanski log forest, black alder, forests associations, Prekmurje, Slovenia.

Z izrazom log označujemo skupino poplavnih, močvirnih in obrežnih gozdov, kamor uvrščamo predvsem nižinske gozdove na območju večjih vodotokov in stoječih vodnih teles. Obstoj takih gozdov je odvisen od tekoče ali stoječe vode, saj so nekajkrat letno pod vodo, bodisi da so poplavljeni bodisi da je gladina talne vode na površini (Dakskobler, Kutnar in Šilc 2013). Rastlinstvo v takih gozdovih sestavljajo združbe vlagoljubnega drevja in grmovja. Predvsem so to več vrst vrb, topoli, črna jelša, hrast dob in beli gaber. Poplavni gozdovi so dragocen vodni regulator. Pripisujemo jim neprecenljivo varovalno vlogo, saj lahko bližnja naselja obvarujejo pred poplavami. Območja poplavnih gozdov veljajo za bogata in rodovitna rastišča, ki so življenjski prostor nekaterih redkih in zaščitnih rastlinskih in živalskih vrste. Zato so ta območja zavarovana kot evropsko omrežje posebnih varstvenih območij Natura 2000.

Slika 1: Urejena gnezdišča štorkelej v občini Velika Polana (foto: Tamara Raduha).

Avtorica besedila in fotografij:

TAMARA RADUHA, študentka
geografije, FF, UL

Dolinska ulica 21, 9233 Odranci
tamara.raduha92@gmail.com

COBISS 1.04 strokovni članek

Poplavni gozdovi ob naših največjih vodotokih površinsko zavzemajo le 1,3 % slovenskih gozdov (Mura in Prekmurje 2002, 30). Največje in najbolj slikovite površine poplavnih gozdov so ohranjene vzdolž reke Mure. Človek jih je spreminjal več stoletij, vendar jih je ponekod do določene mere prepustil naravnemu delovanju. Obsežni murski poplavni gozdovi, prepleteni s številnimi rečnimi rokavi in studenčnicami, so zatočišče mnogih zanimivih in ogroženih vrst rastlin ter živali.

Polanski log

Polanski log spada med murske poplavne gozdove. Leži v jugovzhodnem delu Dolinskega dela Pomurske ravnine, med manjšimi tipičnimi razloženimi naselji Mala Polana, Brezovica in Nedelica. Reka Ledava loči log od Črnega loga, potok Črnc je ga ločuje od naselja Mala Polana (Gozdna učna pot Polanski log 2015).

Geološko gledano je območje Polanskega loga prekrito s kvartarnimi naplavinami. Natančneje gre za barjanske sedimente (melj, glina, rečni prod in pesek), ki so holocenske starosti. Nastajali so v delih dolin, kjer je voda tekla izredno počasi ali pa je prihajala do občasnih poplav. Tako se je odlagal drobnozrnat meljasto – glinast material, ki ga je prinašala voda s terciarnega obrobja. Debelina teh sedimentov je spremenljiva in jo lahko ocenimo na okoli 5 – 10 metrov (Mioč in Markovič 1998).

Površje Polanskega loga je v pretežno ravno oziroma rahlo ali blago valovito. Leži v najobsežnejši ravnini v Sloveniji, Prekmurski ravnini, ki velja za največje sklenjeno območje najboljših kmetijskih zemljišč v državi. Pokrajino makroreliefno lahko označimo kot ravno, mikroreliefno pa dokaj razgibana. Višinske razlike so sicer majhne, vendar je mikrorelief pomembno

vplival na nastanek območij z različnimi hidrološkimi razmerami, na katerih so se razvile različne prsti, tako po vrsti kot tudi po stopnji zamočvirjenja (Stepančič 1984).

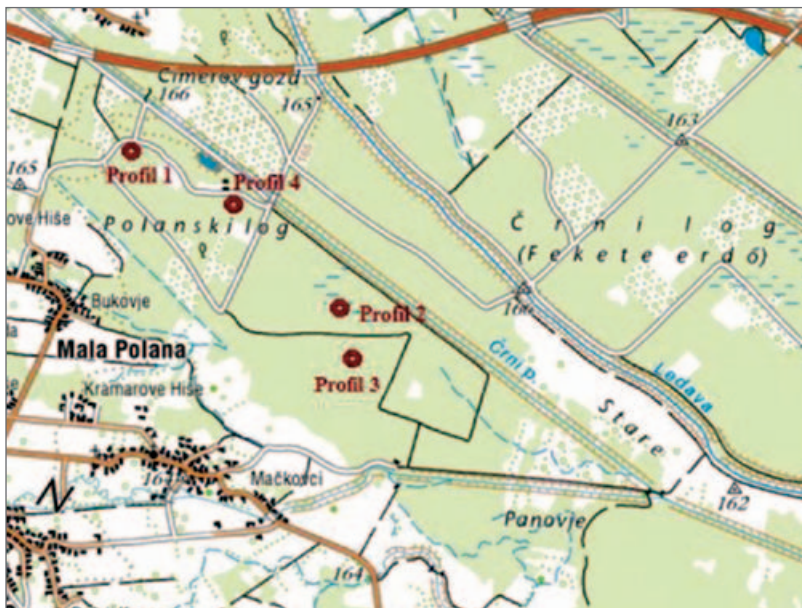
Prsti Polanskega loga

Na nastanek, razvoj in lastnosti prsti v Polanskem logu so vplivali prepletanje značilnosti zmernocelinskega podnebja vzhodne Slovenije, občasno zastajanje talne vode v prsteh, matična podlaga, ki jo sestavljajo kvartarne naplavine reke Ledave, in še nekateri pedogenetski dejavniki.

Prevladujoč pedogenetski dejavnik v Polanskem logu je talna voda. Območje je večkrat letno poplavljeno, posledica velike talne vlažnosti so hidromorfne prsti, katerih obstoj je odvisen od kolebanja oziroma zastajanja gladine talne oziroma poplavne vode (Repe 2010).

Lovrenčak v svoji pedogeografski regionalizaciji Pomurske ravnine (Lovrenčak 1991) območje Polanskega loga označuje kot ravnino ob reki Ledavi. Prekrivajo jo prsti holocenskih ravnin, med katere spadajo oglejene prsti na holocenskih ilovicah in glinah ob reki Ledavi. Večinoma so to hipogleji, ki so nastali pod vplivom talne vode. Gre za srednje močne do močne mineralne hipogleje, ki so po teksturi pretežno glinasto ilovnati. Območje prekrivajo tudi amfigleji, ki so nastali na glinastih nanosih Ledave in Črnca. Ob preučevanju območja Polanskega loga ugotovimo, da se na tem območju pojavljajo trije tipi hidromorfne prsti: hipogleji, šotni gleji in ravninski psevdogleji (Raduha 2015).

Slika 2: Lokacije preučanih profilov (vir podlage: Geopedija 2013).

Slika 3: Ravninski psevdoglej (foto: Tamara Raduha).

Slika 4 in 5: Hipoglej (foto: Tamara Raduha).

Razlika med omenjenimi tipi hidromorfnih prsti je v tem, da psevdogleji spadajo v razred psevdoglejnih prsti, za katere je značilno občasno zastajanje padavinske vode nad neprepustnimi plastmi ali matično podlago, kjer se izmenjujeta oksidacija in redukcija. Hipogleji spadajo v razred oglejenih prsti, za katere je značilen oglejen G-horizont. Za oglejene-horizonte so značilni predvsem redukcijski procesi, ki nastanejo zaradi stalnih in/

ali občasnih anaerobnih razmer pod vplivom podtalnice ali poplavne vode. Za hipogleje je značilna trajna čezmerna vlažnost, večinoma spodnjega dela prsti. Razlika med hipoglejem in psevdoglejem je poleg vrste zastajajoče vode, predvsem v trajanju njenega zadrževanja v prsti (občasno zastajanje pri psevdogleju in trajno zastajanje pri hipogleju). Tretji tip, šotni glej ali tudi šotno oglejene prsti, je kombinacija gleja in šotnih prsti. Nastanek tega

tipa prsti je vezan na konkavne reliefne oblike in visoko gladino podtalnice.

Obpanonsko življenjsko okolje

Ob upoštevanju temeljnih prostorskih značilnosti živega sveta Slovenije, spada Polanski log v obpanonsko življenjsko okolje, ki sovпада z obpanonskimi ravninami in gričevji na severovzhodu Slovenije. Za obpanonsko življenjsko okolje je značilno, da ima najbolj izrazite celinske podnebne značilnosti v Sloveniji. Tamkajšnja letna višina padavin je podpovprečna (800 mm), značilna sta poletni višek, ko je glavnina padavin konvekcijskega nastanka, in velika letna temperaturna amplituda. Kljub vsemu, v tem življenjskem okolju ni veliko tipičnih panonskih vrst rastlin in živali. Podnebje je namreč še vedno prevlažno, prevlažne in premokre so tudi prst in tla v celoti. Ravnine obpanonskih pokrajin poraščajo poplavni in vlažni listnati gozdovi, občasno poplavljenе nižinske predele in predele ob vodotokih pa mehkolesni log vrb in topolov ter trdolesni logi belega gabra in doba (Ogrin in Plut 2012).

Slika 6: Šotni glej (foto: Tamara Raduha).

Nižinsko črnojelševje

Za ravninski del Pomurja so značilni poplavni gozdovi ali logi. Mednje spada tudi Polanski log, ki velja za enega večjih sestojev črne jelše v srednji Evropi. V publikaciji Poplavni, močvirni in obrežni gozdovi v Sloveniji (Dakskobler, Kutnar in Šilc 2013) je ločeno obravnavanih pet skupin poplavnih gozdov:

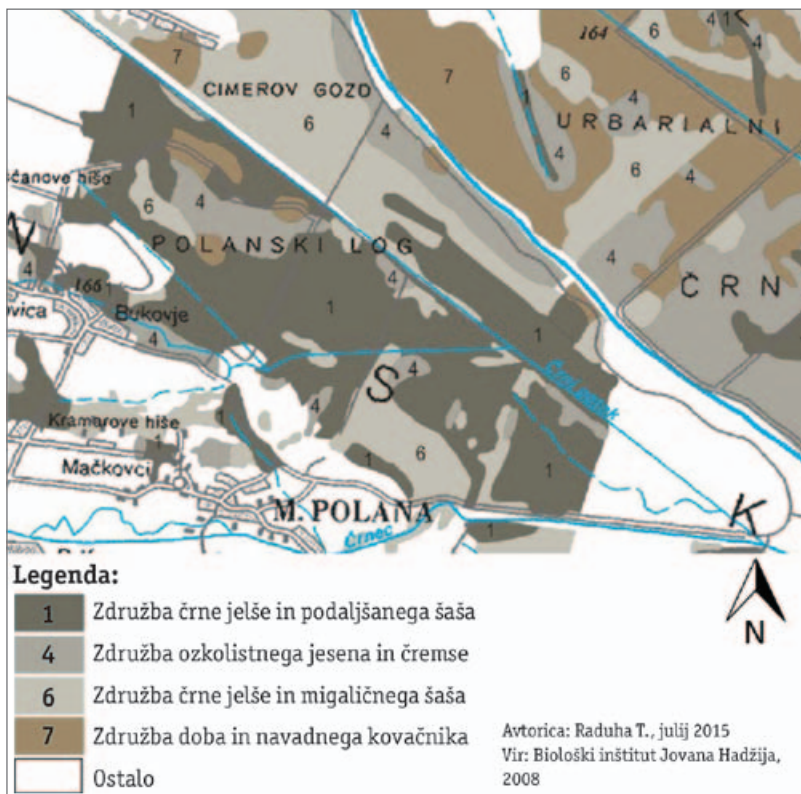
- vrbovje s topolom in orogeno vrbovje,
- nižinsko črnojelševje,
- dobovje, dobovo belogabrovje in vezovje,
- gorski obrežni in orogeni listnati gozdovi ter
- obrežno rdečeborovje.

Skupino nižinsko črnojelševje ali tudi jelšev grez oziroma poplavne gozdove

črne jelše lahko na večjih površinah zasledimo le v Pomurju, kjer so Polanski, Črni in Trnjavski log, Murska in Spodnja šuma, Orlovšček, Petanjci, Šratovci, Budina in Kapca. Dakskobler, Kutnar in Šilc (2013) to skupino opisujejo kot združbo poplavnih območij na razvitih oglejenih prsteh, ki imajo dobro razvit A-horizont in so pod vplivom talne ali padavinske vode. Ti sestoji so redno dalj časa poplavljeni, predvsem v hladnem delu leta (zima, pomlad). Veljajo za izključno ravninske gozdove. Uspevajo na rečnih napolnjenih in razvitih obrežnih prsteh, ki so lahko evtrične, globoke, močno oglejene, ilovnate in tudi zelo rodovitne. Takšna rastišča so optimalno primerna za črno jelšo, ki je v teh sestojih dominantna drevesna vrsta.

Sestoje črne jelše je človek v preteklosti močno izkrčil, saj jih je z melioracijami in izsuševanjem spreminjal v kmetijska zemljišča. Neredko so bila v teh gozdovih nelegalna odlagališča odpadkov. Vnos odpadnih materialov je lahko potencialna nevarnost tudi za onesnaževanje prsti in podtalnice. (Dakskobler, Kutnar in Šilc 2013). Izčrpavanje podtalnice in izsuševanje mokrišč povzročata nepovratno krčenje jelševih rastišč, ki jih v sukcesiji nadomestijo združbe ozkolistnega jesena in čremse ter dobovi gozdovi. Zato je s temi habitati treba gospodariti trajnostno. Pomembno je, da se ohranjajo rastiščne razmere, ki so nujne za uspevanje združbe, med katere v prvi vrsti sodi ustrezna (visoka) gladina talne vode.

Slika 7: Gozdne združbe Polanskega loga.

Črna jelša v Polanskem logu

Najbolj značilna drevesna vrsta v Polanskem logu je črna jelša (*Alnus glutinosa*), ki porašča nižinska območja z visoko podtalnico in občasno zastajajočo poplavno vodo. V Polanskem logu so sestoji črne jelše visoki čez 30 metrov (Gozdna učna pot Polana 2015).

Črna jelša uspeva na zelo vlažnih rastiščih, kjer je gladina talne vode pod površjem le v najbolj sušnem obdobju leta. Njena rastišča so poplavne ravne in obrežja z globokimi, humoznimi, peščenimi aluvialnimi prstmi (Kotar in Brus 1999). V takšnih rastiščnih razmerah nastopi stalno primanjkuje kisika v prsteh, zato so ta rastišča manj ugodna za uspevanje drugih rastlin. Črna jelša se je takšnim razmeram prilagodila tako, da ima v koreninah gomoljčke simbiotskih

Slika 8: Prošnja gozda (foto: Tamara Raduha).

mikroorganizmov, s pomočjo katerih asimilira kisik iz zraka in ga kopiči pod površjem. Na ta način aktivira oziroma bogati prst (Marinšek s sodelavci 2014). Črna jelša raste bodisi v čistih sestojih bodisi v mešanih združbah s poljskim jesenom, dobom, poljskim brestom, belo vrbo, velikim jesenom in čremso. Njena najpogostejša združba je združba črne jelše s podaljšanim šašem (*Carici elongate-Alnetum glutinosae*) (Kotar in Brus 1999).

Za Polanski log je zelo pomembna podtalnica, ki je nekoč redno poplavljalna, zdaj pa so razmere povsem dru-

gačne. Vodni režim Polanskega loga se zaradi regulacij vodotokov in izgradnje obrambnih nasipov ob reki Ledavi spreminja. Po regulaciji Ledave se je začelo obsežno sušenje črne jelše. Na njenih rastiščih se vse bolj uveljavljajo ne tako ekstremno vlagoljubne drevesne vrste, kar nakazuje spreminjanje jelševih logov v dobrove (Gozdna učna pot Polana 2015).

Človekov vpliv v Polanskem logu se kaže tudi v sečnji črne jelše. Gozd namreč že od nekdaj izkoriščajo za napravljanje drv za kurjavo. Ob goz-

dnih poteh lahko opazimo večje količine lesa črne jelše. Tako je ob stari logarnici vidno območje goloseka kot tudi pogozdovanje. To sicer nakazuje na skrbno gospodarjenje s črno jelšo. Goloseki so namreč na območjih rastišč črne jelše zakonsko dovoljeni, saj je črna jelša hitrorastoča drevesna vrsta, ki doseže gospodarsko zrelost v 60-ih letih (za primerjavo, hrast je gospodarsko zrel pri 120-ih letih). Kljub temu kritiki menijo, da bi bilo treba tudi v jelševih gozdovih gospodariti na drugačen in naravi prijaznejši način.

Gozdne združbe Polanske loga

Ob pregledu vegetacijskih kart območja Polanskega loga ugotovimo, da je območje poraščeno s štirimi gozdnimi združbami. Največji delež pokrivajo združbe črne jelše (*Alnetum glutinosae*).

Na proučevanem območju prevladuje združba črne jelše in podaljšanega šaša (*Carici elongatae-Alnetum glutinosae*), ki uspeva na zelo vlažnih in pogostejše oziroma redno poplavljenih rastiščih. Gladina talne vode je le v najbolj suhem obdobju pod površjem. Prsti, na katerih združba uspeva, so globoke, oglejene in bogate s humusom ter minerali. To združbo imenujejo tudi primarni jelšev grez (Čarni s sodelavci 2008).

Druga po pogostosti je združba črne jelše in migaličnega šaša (*Carici bri-zoides-Alnetum glutinosae*), ki porašča razmeroma vlažne, občasno poplavljenine in z minerali bogate prsti. Združbo označujemo kot sekundarni ali drugotni jelšev gozd, saj je ekološko gledano nekje med močvirnimi in poplavnimi

gozdovi. Ta rastišča so v primerjavi z območji primarnih jelševih gozdov poplavljen redkeje in krajši čas. Združba je pogosta na zemljiščih, ki se zaraščajo (Čarni s sodelavci 2008).

Na bolj dvignjenih rastiščih, kjer talna voda ni tako blizu površja, se pojavlja združba ozkolistnega jesena in čremse (*Pruno padi-Fraxinetum angustifoliae*). Vezana je na poplavne gozdove črne jelše in se pojavlja ob njih. Porašča prsti, ki so bolj zračne in redkeje poplavljen. Zaradi melioracij in posledičnega zniževanja gladine podtalnice se združba ozkolistnega jesena in čremse širi na rastišča črne jelše in podaljšane-ga šaša (Čarni s sodelavci 2008).

Odcedna zemljišča, ki so dovolj vlažna in še vedno pod vplivom visoke talne vode, porašča združba doba in navadnega kovačnika (*Lonicero carpinifoliae-Quercetum roboris*). Poplave teh zemljišč ne dosegajo več, kljub temu so rastišča vlažna ter pozimi zasičena s padavinsko in talno vodo. Združba se razvija v depresijah na pleistocenskih terasah, kjer se razvijajo rahlo kisli do nevtralni psevdogleji. Gozdovi doba in navadnega kovačnika so bili v veliki meri izkrčeni za kmetijska zemljišča, po golosekih se na teh rastiščih razvijajo drugotni jelševi gozdovi (Čarni s sodelavci 2008).

Bogata dediščina Polanskega loga

Polanski log velja za bogato življenjsko okolje. Že v preteklosti so ljudje znali ceniti vrednost tega edinstvenega naravnega habitata, zato so ga skrbno urejali in vzdrževali. Log je bil vzorno negovan, poti so bile vzdrž-

vane, veliko pozornosti so namenjali pogozdovanju. Danes velja območje Polanskega loga za bogato naravno dediščino in je zavarovano ter zaščiteno kot del širšega območja reke Mure. Območje reke Mure s poplavnimi gozdovi, med katere spada tudi Polanski log, je vključeno v območje Natura 2000 in zavarovano kot Mura – Natura 2000. Zavzema 14.500 ha prostrano območje ob reki Muri, od Ceršaka do sotočja Krke in Ledave oziroma tromeje med Slovenijo, Hrvaško in Madžarsko. Na tem zavarovanem območju so našli več kot 600 rastlinskih vrst, 200 vrst ptic, 50 vrst kačjih pastirjev, 1000 vrst metuljev, 30 vrst sesalcev, 15 vrst dvoživk, 45 vrst rib in še bi lahko naštevali (Ekološka učna pot BioMura 2010). Glavni razlog zaščite območja ob Muri je dolgoročno ohraniti reko Muro in raznoliki živi svet ob njej, saj velja Mura za najboljše ohranjeno nižinsko reko v Sloveniji, z edinstvenimi rokavi, mrtvicami in

obsežnimi poplavnimi gozdovi. Mura je simbol prekmurske pokrajine in vir življenja v njej.

Ogrožene vrste Polanskega loga

Polanski log je zatočišče številnih redkih in ogroženih rastlinskih ter živalskih vrst. Znano je, da v obeh Polanah gnezdi bela štorcklja (*Ciconia ciconia*), v okoliških gozdovih najdemo tudi plašno črno štorckljo (*Ciconia nigra*). Poleg obeh štorckelj gnezdi v okolici Polanskega loga smrdokavra (*Upupa epops*), veliki skovik (*Otus scops*) in še najmanj 20 drugih vrst ptic z Rdečega seznama ogroženih vrst. Med sesalci izstopa vidra (*Lutra lutra*). Vlažni, ekstenzivni travniki v okolici Polanskega loga so popolno življenjsko okolje za kukavičevke (*Orchidaceae*), močvirsko logarico ali močvirski tulipan (*Fritillaria melagris*), travniško penušo (*Cardamine pratensis*) in druge vrste (Občina Velika Polana 2015).

Slika 9: Bela štorcklja (*Ciconia ciconia*) (foto: Tadej Vitez).

»Evropska vas štorcelj«

Najbolj prepoznaven simbol Pomurja in občine Velika Polana, v katero spada Polanski log, je bela štorclja. Prav v okolici Polanskega loga, v bližnjih naseljih Mala in Velika Polana, ima bela štorclja kar nekaj gnezdišč. Gnezdišča najdemo na električnih drogovih po vasi.

Nižinski ekstenzivni in vlažni travniki v okolici so idealno prehranjevalno območje bele štorclje. V drugi polovici julija in v avgustu se v širši okolici pred selitvijo zbirajo kolonije štorclj. Ocenjujejo, da se zbere okrog 100 osebkov. Vzrok, da se zbirajo ravno tukaj, je morda ta, da so to zadnji predpanonski travniki z bogato ponudbo hrane in dejstvo, da ostala nižinska območja v državi skoraj v celoti prekrivajo koruzne monokulture (Občina Velika Polana 2015).

Občina Velika Polana je znana kot »Dežela štorcelj«. Leta 1999 ji je Evropska fundacija EURONATUR podelila naziv »Evropska vas štorcelj«. Ta naziv si je prislužila prav zaradi ohranjene narave in biotske raznovrstnosti, krajinske arhitekture in kulture ter odnosa ljudi do štorclj. Kot Evropska vas štorcelj je občina zavezana zaščititi in varovati bele štorclje in tudi njihov življenjski prostor. Pravijo, da so štorclje znamenje kakovostne kulturne pokrajine. Tam, kjer gnezdi, je namreč kmetijska raba naravi dovolj prijazna, da lahko preživijo številne rastline in živali (slika na naslovnici).

Občina ja na naziv zelo ponosna, zato si prizadeva k ohranjanju naravne de-

diščine. V ta namen je že sprejela nekaj ukrepov. Številni prebivalci kosijo travnike enkrat do dvakrat letno in s tem negujejo pokrajino, saj v primeru opustitve košnje pride do zaraščanja. Eden izmed pomembnih ukrepov je tudi, da se žice električnih drogov, na katerih gnezdijo štorclje, izolirajo, saj neredko pride do tragičnih dogodkov, ko štorclje mrtve obležijo pod drogom. Kot Evropska vas štorcelj občina pripravlja vsakoletni praznik štorcelj, s katerim promovirajo štorclje, kraj, ljudi in naravo. Praznik je povezan s številnimi pobudami in zamislami, ki se porodijo med župani in naravovarstveniki na eni strani ter prebivalci in različnimi organizacijami na drugi. Bela štorclja je most med vasjo in pokrajino, ljudmi in naravo.

»Rdeči zvonček«

V Polanskem logu uspeva ena izmed ogroženih rastlinskih vrst z Rdečega seznama. To je močvirska logarica

(*Fritillaria melagris*), tudi močvirski tulipan oziroma rdeči zvonček, kot mu pravijo domačini. Močvirski tulipan je značilen predstavnik močvirskih travnikov. Spada v družino lilijevk (*Liliaceae*). Prepoznamo ga po cvetovih s šestimi venčnimi listi v obliki zvona, obrnjenimi navzdol in obarvanimi v značilnem škrlatno-rdečem vzorcu šahovnice. Cveti marca in aprila, njena rastišča pa so močvirna in redno poplavljen travnišča, logi in poplavni gozdovi v nižinskem pasu. Močvirsko logarico ogroža izsuševanje zemljišč, zato so njena rastišča redka in zaščitena, marsikje tudi namenoma skrita.

Močvirska logarica raste v jugovzhodnem delu Polanskega loga. Na tem območju zaradi višje gladine podtalnice prevladujejo vlažni travniki. Območje, imenovano Penovje, predstavlja botanično, ekosistemsko in zoološko naravno vrednoto lokalnega

Slika 10: Močvirska logarica (*Fritillaria melagris*) (vir: Občina Turnišče, 2015).

Slika 11: Penovje – vlažni ekstenzivni travniki na območju Polanskega loga (foto: Tamara Raduha).

pomena. Velja za eno največjih strnjenih rastišč močvirskega tulipana v Sloveniji. Je tudi habitat mnogih drugih ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, med njimi številnih vrst ptic, ki tukaj gnezdiijo in prebivajo. Celotno območje Penovje je umeščeno v Nature 2000 (Raduha 2015).

»Penovje - izginjajoči biser Nature 2000«

Močvirski logarici na območju Penovja zaradi zaraščanja grozi izumrtje. Zato je občina Velika Polana leta 2013 s projektom »Penovje – izginjajoči biser Nature 2000« sanirala in revitalizirala del degradiranega zavarovanega območja v Penovju. Temeljni namen projekta je bil ohranjanje kmetovanja na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in na območjih s posebnim pomenom za ohranjanje biodiverzitet. Skladno z Uredbo o zavarovanih

prosto živečih rastlinskih vrstah (Ur. L. RS št. 46/2004) je močvirski tulipan na območju Penovja zavarovan, zato je prepovedano njegovo zavestno uničevanje, zlasti trgiranje, rezanje, ruvanje in odvzem rastline iz narave. Navedene prekrške se skladno z Zakonom o ohranjanju narave (Ur. L. RS št. 56/1999) kaznuje z denarno kaznijo od 62 do 83 evrov (Raduha 2015).

Sklep

Polanski log upravičeno imenujemo oaza sredi kmetijske prekmurske ravnice. S svojo bogato naravno dediščino je izredno pomembno življenjsko okolje za številne ogrožene rastlinske in živalske vrste. Med njimi izstopata simbol Pomurja bela štoklja (*Ciconia ciconia*) in močvirska logarica ali močvirski tulipan (*Fritillaria melagris*). Območje je obdano z vlažnimi in poplavnimi ekstenzivnimi travniki, ki so

idealno prehranjevalno območje bele štoklje. Polanski log velja tudi za največji sestoj črne jelše v srednji Evropi. Poleg prevladujoče združbe črne jelše v njem najdemo tudi združbo ozkolistnega jesena in čremse ter združbo doba in navadnega kovačnika.

Navedene združbe poraščajo vlažna območja. Polanski log je večkrat letno poplavljen, saj je gladina talne vode blizu površja. Zaradi tega so se na območju Polanskega loga razvile hidromorfne prsti, za katere je značilen prekomeren vpliv vsaj ene zvrsti vode (zlivna, poplavna, talna, padavinska), ki se različno dolgo zadržuje v delu profila. V vlažnem profilu prsti so očitni znaki redukcije in oksidacije. Te prsti so v bližini vodotokov ali stoječih voda, podtalnica se pogosto dvigne v bližino površja ali celo na površje (Repe 2010).

Med prstmi v Polanskem logu prevladujejo hipogleji z značilnim, delno tudi marmoriziranim oglejenim G-horizontom. Ta je posledica menjavajočih se redukcijskih in oksidacijskih procesov, ki nastanejo zaradi stalnih in/ali občasnih anaerobnih razmer pod vplivom podtalnice in/ali poplavne vode. Za hipoglej je zaradi vpliva podtalnice značilna čezmerna vlažnost v spodnjem delu prsti.

Na območjih, kjer voda občasno zastaja v zgornjem delu prsti, so razvite psevdooglejene prsti. Na zelo vlažnih območjih Polanskega loga je mogoče najti šotni glej. Gre za oglejene prsti, ki imajo v zgornjem delu debelo plast šote (Urbančič s sodelavci 2005).

Slika 12: Tabla na območju Penovja, ki opozarja na izumiranje močvirskega tulipana (foto: Tamara Raduha).

Viri in literatura

- Čarni, A., Košir, P., Marinček, L., Marinšek, A., Šilc, U., Zelnik, I. 2008: Komentar k vegetacijski karti gozdnih združb Slovenije v merilu 1 : 50.000 – Murska Sobota. PAZU – Pomurska akademsko znanstvena unija. Murska Sobota.
- Dakskobler, I., Kutnar, L., Šilc, U. 2013: Poplavni, močvirni in obrežni gozdovi v Sloveniji. Gozdarski inštitut Slovenije, Zveza gozdarskih društev Slovenije. Ljubljana.
- Ekološka učna pot BioMura, 2010: Inštitut za vode Republike Slovenije. Medmrežje: <http://www.biomura.si/prenosi/casopis%20Biomura/KnjizicaSLO.pdf> (24. 8. 2015).
- Gozdna učna pot Polana, 2015: Zavod za gozdove Republike Slovenije, Območna enota Murska Sobota, Občina Velika Polana. Medmrežje: http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/OE/13MSobota/GUP/Polana_pdf.pdf (7. 5. 2015).
- Kotar, M., Brus, R. 1999: Naše drevesne vrste. Slovenska matica. Ljubljana.
- Lovrenčak, F. 1991: Pedogeografska regionalizacija Pomurske ravnine. Dela 8. Medmrežje: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-UY3PITXD> (12. 3. 2015).
- Marinšek, A., Cojzer, M., Kutnar, L., Čater, M., Breznikar, A., Zupanič M., Kobal, M. 2014: Rastiščne, vegetacijske in gozdnogojitvene posebnosti v GGE Slovenska Bistrica. Zavod za gozdove Republike Slovenije, Območna enota Maribor, Gozdarski inštitut Slovenije. Maribor, Ljubljana. Medmrežje: http://eprints.gozdis.si/763/1/1DELAVNICA_JGS_GGE_SI_Bistica_19avg14.pdf (7. 5. 2015).
- Mioč, P., Markovič, S. 1998: Tolmač za list Čakovec L 33-57. Geodetski zavod Slovenije. Ljubljana.
- Gogala, A. (ur.) 2002. Mura in Prekmurje. Narava Slovenije. Prirodoslovni muzej. Ljubljana.
- Občina Velika Polana, 2015. Medmrežje: http://www.velika-polana.si/polanski_log.html (7. 5. 2015).
- Občina Turnišče, 2015. Medmrežje: http://obcinaturnisce.si/?attachment_id=211 (12. 11. 2015).
- Ogrin, D., Plut, D. 2012: Aplikativna fizična geografija Slovenije. Znanstvena založba Filozofske fakultete. Ljubljana.
- Raduha, T. 2015: Pedogeografske in biogeografske značilnosti Polanskega loga. Zaključna seminarska naloga, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Repe, B. 2010: Prepoznavanje osnovnih prsti slovenske klasifikacije. Dela 34. Medmrežje: <http://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.34.8.143-166/1496> (8. 7. 2015).
- Stepančič, D. 1984: Komentar k listu Murska Sobota. Oddelek za agronomijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Urbančič, M., Simončič, P., Prus, T., Kutnar, L. 2005: Atlas Gozdnih tal. Zveza gozdarskih društev Slovenije, Gozdarski vestnik, Gozdarski inštitut Slovenije. Ljubljana.
- Vegetacijska karta gozdnih združb Murska Sobotav merilu 1 : 50.000, 2008. Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU, Ljubljana.